

RAFAEL ALEMANY FERRER

EL IX COL·LOQUI INTERNACIONAL
DE LLENGUA I LITERATURA CATALANES

Del 9 al 14 de setembre de 1991 va tenir lloc a Alacant i a Elx (País Valencià) el IX Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, convocat per l'Associació homònima i organitzat per la Universitat d'Alacant amb la col·laboració de les de València i Castelló. Les sessions de treball es van desenvolupar a la Universitat d'Alacant excepte la de clausura, que tingué per escenari la ciutat d'Elx. Hi van participar més de sis-cents catalanòfils d'arreu del món (Alemanya, Itàlia, Anglaterra, França, Suïssa, Rússia, Canadà, Bèlgica, Holanda, Hongria...) i de tots els territoris de parla catalana (l'Alguer i la Catalunya del Nord inclosos).

Els dos eixos temàtics fonamentals del Col·loqui van ser *llengües en contacte* (Secció de Llengua) i *literatura medieval* (Secció de Literatura). La primera d'aquestes seccions va comptar amb la conferència plenària inaugural de Joseph Gulsoy (Universitat de Toronto) sobre *El rossellonès com a dialecte de transició* i amb les ponències *La intertextualitat com a fenomen de la lingüística de contacte* (Jenny Brumme, Universitat de Leipzig), *Evolució i interferència lingüística en el diasistema demostratiu català* (Emili Casanova, Universitat de València), *La llengua catalana a Múrcia* (Jordi Colomina, Universitat d'Alacant), *A propòsit d'alguns mossarabismes* (Germà Colon, Universitat de Basilea), *Els arabismes del català: història d'un rebuig cultural* (María Jesús Rubiera, Universitat d'Alacant) i *Problemes d'interferència en català* (Joan Veny, Universitat de Barcelona). Al seu torn, la secció de literatura va acollir la conferència plenària de clausura de Joan Fuster, *Consideracions sobre el «Tirant lo Blanc»*, i les ponències *Les prosificacions en les cròniques medievals catalanes* (Stefano Asperti, Universitat d'Udine), *Ramon Llull i l'elogi de la variant* (Anthony Bonner, Schola Lullistica, Mallorca), *«Tirant lo Blanc»: algunes qüestions que planteja* (Albert G. Hauf, Universitat de València), *Falsos dels segles XIII, XIV i XV* (Jaume Riera i Sans, Arxiu de la Corona d'Aragó), *Els dos textos catalans del «Sermó del Bisbetó»*

(Josep Romeu i Figueras, Barcelona) i *La llengua de Joan Roís de Corella: observacions a base d'una concordança completa* (Curt Wittlin, Universitat de Saaskatoon). Singularment rica —com no dir-ho ací!— ha resultat la polèmica suscitada per la ponència de Jaume Riera i Sans, en la qual aquest estudiós va negar l'autenticitat d'algunes obres tradicionalment considerades com a medievals, com ara la *Vida Coetània* de Ramon Llull o el *Curial e Güelfa*, novella, aquesta última, que Riera considera com una falsificació decimonònica de Milà i Fontanals, davant la cautela, primer, i la refutació quasi unànime, després, de medievalistes i paleògrafs. A totes aquestes aportacions, cal afegir, encara, un total de seixanta-tres comunicacions presentades per altres tants membres de l'AILLC. D'aquestes, trenta-tres van correspondre a la Secció de Llengua i se centraren en l'anàlisi de multiplicitat d'aspectes, passats i presents, de la lingüística de contacte, tant a partir de la llengua oral com de l'escripta —documentació històrica i administrativa, textos literaris—, que van ser tractats des de perspectives metodològiques molt variades —sociolingüística, dialectologia, ortografia, fonologia, morfosintaxi, lexicologia, semàntica. Quant a les trenta comunicacions restants, de temàtica literària, unes van girar al voltant de textos poc coneguts i menys treballats —les *Legendes rimades*, el *Debat de lo Cor ab lo Cors...*—, unes altres estaven relacionades amb *instrumenta* operatius —proposta d'una nova bibliografia informatitzada de la literatura catalana antiga i d'un arxiu, així mateix informatitzat, de textos catalans antics—, ensems que no hi van faltar aquelles que incidien sobre aspectes novedosos o matisables d'autors i obres més coneguts, fonamentalment del segle d'or valencià (el *Curial*, el *Tirant*, Jaume Roig, Isabel de Villena, Roís de Corella...), o que es plantejaven el tema de la producció i de la recepció textual a la tardor medieval.

El fet d'haver posat a l'abast de la major part dels congressistes un volum *pre-print* amb els textos sencers de les comunicacions i amb els resums de les conferències plenàries i de les ponències va permetre que els debats que seguien a les exposicions foren, generalment, força vius i enriquidors, ja que tothom podia assistir a les sessions amb un coneixement previ de les tesis que anaven a defensar-hi els estudiosos i, per tant, amb un grau de reflexió superior sobre les qüestions plantejades al que, normalment, hom pot obtenir-ne d'una primera recepció oral.

Al marge de les dues macrotemàtiques generals ressenyades, al si del IX Colloqui es van desenvolupar, així mateix, tres taules rodones. La primera, a càrrec de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, va sotmetre a debat el tema *Literatura i societat a les terres de frontera*, amb les intervencions de Margarida Aritzeta (Tarragona), Gaspar Jaén Urbán (Elx), Ponç Pons Giménez (Maó), Jaume Pérez Montaner (València) i Emili Rodríguez Bernabeu (Alacant), tots els quals moderats per Lluís Alpera (Alacant). La segona taula va girar al voltant del *Present i futur del «Misteri d'Elx»* i va comptar amb els punts de vista de Josep Romeu (Barcelona), Luis

Quirante (València), Jesús Francesc Massip (Barcelona) i Joan Castaño (Elx), moderats per Josep Massot i Muntaner (Montserrat). Per últim, la tercera taula va analitzar la temàtica de *L'ensenyament del català arreu del món* a través de les intervencions de Miquel Renu (director general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya), Kálmán Faluba (Hongria), Josep Roca Pons (Amèrica del Nord), Arthur Terry (Anglaterra), Isolda Bigbava i Marina Abramova (Rússia) i Giuseppe Tavani (Itàlia) que, alhora, va actuar com a moderador.

Durant la setmana que va durar el Col·loqui, els congressistes van poder presenciar quatre exposicions ben diferents: una primera de llibres de temàtica valenciana –filològics, històrics, antropològics...– procedents del fons particular del bibliòfil Manuel Bas Carbonell (Xàbia), cedits desinteressadament pel propietari, que va quedar instal·lada a la Biblioteca de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat d'Alacant. Una segona, força original, que, amb el títol *Llibres sense límits: 102 llibres-objecte fets al País Valencià*, va estar ubicada a la Sala d'Exposicions de la Universitat d'Alacant i al Palau Gravina de la ciutat. La tercera va estar dedicada a la memòria de Manuel Sanchis Guarner, i, situada al Centre Social de la Universitat, va ser freqüentada no sols pels participants al Col·loqui, sinó també per un elevat nombre de membres de la comunitat universitària alacantina. Finalment, el darrer dia del Congrés, es va inaugurar al Centre Cultural Sant Josep d'Elx l'exposició *Món i Misteri de la Festa d'Elx*.

Dins el capítol d'activitats culturals complementàries cal fer esment de l'interessantíssim espectacle *Colps de memòria*, ofert pel Grup de Danses de Quart de Poblet, en el marc del castell de Santa Bàrbara, i del concert de música de la cort d'Alfons el Magnànim i del cançoner del duc de Calàbria que, a càrrec del Collegium Vocale de València, va tenir lloc a la catedral alacantina de Sant Nicolau de Bari.

A fi de possibilitar algunes inflexions «oxigenades» dins l'atapeït programa de treball del IX Col·loqui, així com, una familiarització, si més no «impressionista», dels congressistes amb la regió geogràfica que acollia aquesta novena trobada científica de l'AILLC, l'organització va programar tres excursions guiades i comentades. La primera va estar constituïda per una visita a la ciutat d'Alacant, que es va cloure amb una recepció de l'Ajuntament de la vila al castell de Santa Bàrbara, on es va oferir un *buffet* seguit de l'actuació, ja esmentada, del Grup de Danses de Quart de Poblet. La segona va tenir com a destí alguns dels paratges més bells de la comarca de la Marina Baixa, com ara les viles del Castell de Guadalest i d'Altea; aquesta excursió tingué com a colofó un sopar a Benidorm ofert amb la col·laboració de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, que va actuar com a amfitrió. Per últim, la tercera, el dissabte 14, va consistir a visitar Elx, on, després d'haver rebut l'alcalde la Junta de Govern de l'AILLC en la Casa Consistorial, es va inaugurar l'exposició *Món i Misteri de la Festa*

d'Elx; tot seguit, en el marc del Gran Teatre, el recentment malaguanyat Joan Fuster va pronunciar la conferència plenària final del congrés i es va celebrar l'acte protocolari de cloenda. La jornada d'Elx va acabar amb un magnífic dinar ofert per la corporació local al Parc Municipal.

Aquesta crònica sumària no quedaria completa sense afegir, encara, que, al llarg del IX Col·loqui, es va presentar el *Llibre Blanc sobre la unitat de la llengua catalana*, així com el primer volum de la *Miscel·lània Jordi Carbonell* —que va comptar amb la presència i amb la paraula emocionada de l'homenatjat— i del quart de la *Miscel·lània Joan Fuster*, tots dos editats recentment per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Per altra banda hi va tenir lloc també l'assemblea general preceptiva de l'AILLC, la qual, a més de renovar la Junta Directiva i elegir Frankfurt com a seu del X Col·loqui, va aprovar dos escrits, dirigits a la Presidència de la Generalitat Valenciana, on, respectivament, l'Associació insta les màximes autoritats del País Valencià a adoptar les mesures legals pertinents que garanteixen la presència del català als mitjans de comunicació públics i preserven la unitat de la llengua catalana, enfront de qualsevol intent secessionista, a tot l'àmbit territorial valencià.

Ara només resta esperar que la publicació de les actes del congrés ens permeti avaluar, amb una major perspectiva crítica, el que, al cap i a la fi, ha constituït el moll fonamental d'aquest Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, el Col·loqui d'Alacant-Elx, i tant de bo que el balanç que en puguen fer llavors ratifiqui la impressió positiva que pràcticament tothom n'ha obtingut fins a hores d'ara.

RAFAEL ALEMANY FERRER
Universitat d'Alacant